

Rastlinski potni listi: zahteve za izdajo in pregledi izvajalca poslovne dejavnosti

Anita Benko Beloglavec

UVHVVR, Sektor za zdravje rastlin in rastlinski semenski material

Predstavitev novih predpisov EU s področja zdravja rastlin
v zvezi z rastlinskimi potnimi listi
Ljubljana, 29. januar in 5. februar 2020

Predpisi

Evropske unije – veljajo neposredno

- **Uredba (EU) 2016/2031** Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o ukrepih varstva pred škodljivimi organizmi rastlin
- **Izvedbena uredba Komisije (EU) 2019/2072** z dne 28. novembra 2019 o določitvi enotnih pogojev za izvajanje Uredbe (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta, kar zadeva ukrepe varstva pred škodljivimi organizmi rastlin
- **Izvedbena uredba komisije (EU) 2017/2313** z dne 13. decembra 2017 o določitvi specifikacij o obliki rastlinskega potnega lista za premike po ozemlju Unije in rastlinskega potnega lista za vnos na varovano območje in premike po njem
- **Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/827** z dne 13. marca 2019 o merilih, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci poslovnih dejavnosti, da izpolnijo pogoje iz člena 89(1)(a) Uredbe (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta, in postopkih za zagotovitev, da so navedena merila izpolnjena

Slovenije

- **Uredba o izvajanju uredb (EU) o ukrepih varstva pred škodljivimi organizmi rastlin** (Uradni list RS, št. 78/19)
- **Zakon o zdravstvenem varstvu ratslin**

Zahteve za rastlinski potni list za premike po
ozemlju Slovenije in med državami članicami
Unije

Karantenski ŠO za Unijo

- Karantenski škodljivi organizmi za Unijo – Seznam II Uredbe 2019/2072/EU
 - Del A: za katere ni znano, da so navzoči na ozemlju Unije.
 - Del B: za katere je znano, da so navzoči na ozemlju Unije.
- Prepoved vnosa, razen za namene uradnega testiranja in izobraževanja, znanstvene namene, poskuse, žlahtnjenje – pod predpisanimi pogoji

Prednostni ŠO za unijo

- **NOVO!!**
- Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/1702
- Do 10% KŠO za Unijo
- Imajo potencialno najbolj resne gospodarske, okoljske ali družbene učinke na ozemlje Unije
- Obvezna letna preiskava na navzočnost
- Načrt nujnih ukrepov
- Simulacijske vaje
- Akcijski načrt ob najdbi

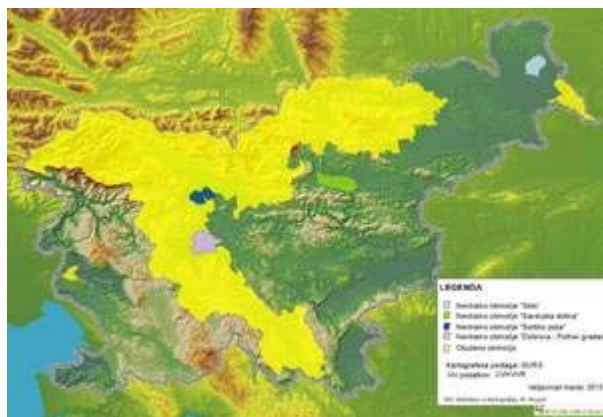
SLIKA: Gregor Lšek, Kmetijski inštitut Slovenije

ŠO za varovana območja in drugi

- ŠO za varovana območja – Slovenija: hrušev ožig
- Drugi ŠO, ki lahko izpolnjujejo pogoje za KŠO in Slovenija ali Komisija sprejme ukrepe (t.i. nujni ukrepi)

ZP za hrušev ožig

CBCVd

ToBRFV

Nadzorovani nekarantenski ŠO (NNŠO)

- **Novo!!**
- Pogoji:
 - Niso KŠO za Unijo
 - Glavna pot prenosa so specifične rastline za saditev
 - Nesprejemljivi gospodarski učinki v zvezi z uporabo teh rastlin
 - Učinkoviti ukrepi na voljo za preprečevanje navzočnosti
- ŠO iz tržnih direktiv + Seznamov KŠO
 - Seznam in ukrepi v Uredbi 2019/2072/EU

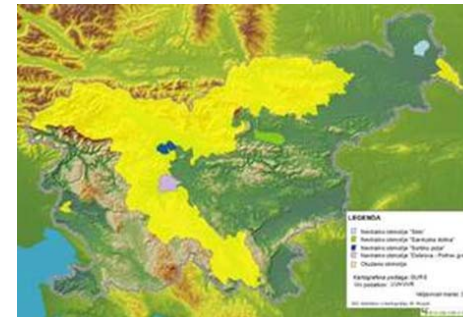

85. člen Uredbe (EU) 2016/2031: zahteve za RPL v EU

- RPL se izda za premike po Uniji, če so rastline, rastlinski proizvodi in drugi predmeti:
 - Prosti karantenskih škodljivih organizmov (KŠO) in izpolnjujejo posebne zahteve za KŠO
 - Priloga II in VIII Uredbe 2019/2072/EU in akti o nujnih ukrepih
 - Izpolnjujejo predpisane tolerance za nadzorovane nekarantenske škodljive organizme (NNŠO) in so bili izvedeni predpisani ukrepi med pridelavo
 - Priloga IV in V Uredbe 2019/2072/EU
 - Skladnost z ukrepi za izkoreninjenje ali zadrževanje KŠO za Unijo ali novih ŠO za Unijo ali Slovenijo t.i. nujni ukrepi
 - nujni ukrepi, ki jih sprejme Komisija za ozemlje Unije ali
 - odločba predstojnika UVHVVR (ob izbruhu KŠO ali novega ŠO v Sloveniji)
- Izpolnjevanje zahtev preverjeno na podlagi pregledov IPD iz 87. člena

86. člen Uredbe (EU) 2016/2031: zahteve za RPL v/po PZ

- RPL se izda za premike po varovanem območju (PZ) če rastline, rastlinski proizvodi in drugi predmeti:
 - izpolnjujejo zahteve iz 85. člena (za premike po Uniji) in
 - so prosti KŠO za določeno varovano območje
 - Priloga III Uredbe 2019/2072/EU
 - izpolnjene so posebne zahteve
 - Priloga IX Uredbe 2019/2072/EU

RPL za PZ se ne izda za rastline, ki izvirajo iz razmejenega območja znotraj varovanega območja

➔ Izpolnjevanje zahtev preverjeno na podlagi pregledov IPD iz 87. člena

Pregledi za rastlinske potne liste

Pregledi za RPL - PID (87. člen)

- Rastline, r. proizvodi in nadzorovani predmeti se pogledajo posamično ali njihovi reprezentativni vzorci
- Pregled opravi **pooblaščen izvajalec dejavnosti (PID)**:
 - ob ustreznem času in ob upoštevanju tveganj
 - v prostorih ali na zemljiščih, na katerih izvaja dejavnost in njihovi okolici, če je tako predpisano v posebnih zahtevah ali drugih ukrepih
 - z vizualnim pregledom
 - vzorčenjem in testiranjem v primeru suma na navzočnost NNŠO ali nad pragovi NNŠO
 - rezultati pregleda se beležijo in hranijo 3 leta
- **Zagotovi usposabljanje osebja (če sam tega ne opravlja)**
 - za opravljanje predpisanih pregledov (87. člen)

Pregledi za RPL – pristojni organ (87. člen)

- V naslednjih primerih pregled opravi **pristojni organ**:
 - če izdaja RPL (npr. za uradno potrjen material)
 - v primeru suma na KŠO: z uradnimi pregledi, vzorčenjem in testiranjem (v skladu s 14. členom Uredbe 2016/2031 mora IPD obvestiti o sumu)
 - za pregled neposredne okolice, kjer PID nima dostopa
 - če je v posebnih zahtevah ali ukrepih navedeno, da pregled opravi pristojni organ (= uradni pregled), PID tega pregleda ne opravi
 - Priloga VIII Uredbe 2019/2072/EU in nujni ukrepi, ki jih sprejme Komisija za ozemlje Unije ali odločba predstojnika UVHVVR

Obveznosti pooblaščenega izvajalca poslovne dejavnosti

Načrt za ukrepanje

- 89. člen Uredbe (EU) 2016/2031 in Izvedbena Uredba Komisije 2019/827
- Učinkovit **Načrt za ukrepanje** v primeru suma pojava ali odkritja nadzorovanih ŠO, ki vplivajo ali bi verjetno vplivali na njihove rastline, r. proizvode in nadzorovane predmete
- **Kaj naj ta načrt vsebuje?**
 - seznam oseb, odgovornih za ukrepanje;
 - seznam uradnih oseb, ki jih je treba obvestiti o sumu ali pojavu škodljivega organizma in njihove kontaktne podatke (pristojni fitosanitarni inšpektorji na območnem uradu);
 - seznam informacij, ki jih je treba posredovati uradnim osebam (vrsta škodljivega organizma oziroma simptomi na rastlinah, datum o ugotovitvi odkritja pojava ali suma škodljivega organizma, vrste rastlin in njihova okvirna količina)

Identificira in spremlja kritične točke (90. člen)

- Identificira in spremlja kritične točke postopka pridelave ter točke v zvezi s premiki rastlin:
 - seznamom KŠO za unijo in če je ustrezno za PZ (Priloga II, III)
 - seznamom in tolerancami NNŠO in ukrepi (Priloga IV in V)
 - posebnimi zahtevami iz Priloge VIII
 - pregledi glede navzočnosti ŠO, izpolnjevanja posebnih zahtev in toleranc, ...
- Tri leta vodi evidenco o tem

Sledljivost (69. in 70. člen)

- Vodenje evidenc - sledljivost (3 leta)
 - za vsako prodajno enoto, ki so jo prejeli ali dobavili
 - identifikacija dobaviteljev ali prejemnikov z ustreznimi informacijami iz RPL (dobavitelj/prejemnik, botanično ime, oznaka za sledljivost)
 - sledenje premikov tudi po prostorih oz. znotraj IPD
- Preko trgovskih dokumentov (dobavnice, računi)
- Obveznost vodenja evidenc velja za vse IPD, tudi neregistrirane!!!! Hranjenje prejetih RPL ni več potrebno!

Spremembe podatkov in pridelava

- Vsako leto do 30. aprila javiti spremembe podatkov, ki se vodijo v registru (posodobitev)
 - Letna prijava pridelave do 30. aprila
- Sprememba imena, naslova, kontaktov – v roku 30 dni

Sum in uradna potrditev

- IPD mora obvestiti o sumu na karantenski škodljiv organizem pristojnega inšpektorja in sprejme previdnostne ukrepe
- Do uradne potrditve navzočnosti ŠO in kadar je ustrezno se odredi ukrepe za preprečevanje širjenja ŠO.
- Uradna potrditev KŠO temelji na diagnozi uradnega laboratorija.
- Pristojni organ mora obvestiti IPD, na katere bi lahko potrditev vplivala. Pri prednostnih KŠO pa tudi javnost.
- IPD: sprejme ukrepe, umakne s trga, obvesti osebe v trgovinski verigi in jim zagotovi smernice o ukrepih, odpokliče s trga.

91. člen: Načrt za obvladovanje tveganj

- PID ima lahko vzpostavljen Načrt za obvladovanje tveganj – manj pogosto uradni pregledi (NOVO) – 1 krat na 2 leti
- Načrt za obvladovanje tveganj vključuje:
 - Informacije iz Registra IPD
 - Informacije o sledljivosti
 - Opis postopkov pridelave PID in dejavnosti glede premikov in prodaje
 - Analizo kritičnih točk (90(1)) in ukrepe za zmanjšanje tveganj pri zaradi ŠO, povezanih s temi kritičnimi točkami
 - Ukrepi za evidentiranje suma na KŠO in evidentiranje sprejetih ukrepov za preprečevanje širjenja (=načrt ukrepov)
 - Vloge in odgovornosti oseb vključenih v obveščanje o sumu, pregledih za RPL, izdajanje in nameščanje RPL
 - Usposabljanje za te osebe.

Obveznosti pristojnega organa

- Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin:
 - Vodi postopek vpisa v register in izdaje dovoljenja za RPL
 - Preveri ali PID izpolnjuje predpisane pogoje in ima znanje o predpisih in nadzorovanih škodljivih organizmih
 - Omogoči dostop do tehničnih smernic za izvajanje pregledov v zvezi z izdajo rastlinskih potnih listov in o nadzorovanih škodljivih organizmih
 - Preverja izpolnjevanje predpisanih zahtev – uradni nadzor fitosanitarnega (ali gozdarskega inšpektorja iz Inšpektorata za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo)

KAZALO

- > Opis in biologija
- > Bolezenska znamenja
- > Prijava suma ali pojava
- > Gostiteljske rastline
- > Seznam gostiteljskih rastlin
- > Geografska razširjenost
- > Širjenje bolezni in poti prenosa
- > Fitosanitarni ukrepi
- > Premeščanje določenih gostiteljskih rastlin iz razmejenih območij EU
- > Premeščanje gostiteljskih rastlin, ki ne izvirajo iz razmejenih območij EU
- > Obvezno testiranje rastlin pred premeščanjem iz razmejenih območij
- > Dodatne informacije
- > Zakonodaja

<https://www.gov.si/podrocja/kmetijstvo-gozdarstvo-in-prehrana/varstvo-rastlin/>

<https://www.ivr.si/>

HVALA ZA POZORNOST

